

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันผู้หญิงในทุกสังคมทั่วโลกกำลังประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย และปัญหาอย่างหนึ่งที่พบว่าทวีความรุนแรงมากขึ้นและมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้หญิงก็คือ ปัญหาการใช้ความรุนแรงหรือการกระทำทารุณกรรมต่อผู้หญิง (violence against women) จากการรวบรวมงานวิจัยเรื่องการทารุณกรรมผู้หญิงในประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศพบว่าส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในครอบครัวของผู้หญิงเองและผู้กระทำความรุนแรงคือผู้ชายที่เป็นสามีหรือคู่ของตน (กฤตยา อาชวนิจกุล, ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา, วาสนา อิมเอม, และอุษา เลิศศรีสันทัต, 2544; Heise, Ellsberg, & Gottemoeller, 1999; Hoffman, Demo, & Edwards, 1994; Kratcoski, 1984) ความรุนแรงในครอบครัวที่พบเป็นส่วนใหญ่ก็คือการที่ผู้เป็นสามีใช้กำลังหรือทำร้ายร่างกาย ภรรยา มีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ ต่อย ตะ ทุบตีด้วยวัตถุ กระแทบ ทำให้บาดเจ็บ หรือกระทั่งฆ่าให้ตาย (กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ, 2544)

จากการรวบรวมข้อมูลความรุนแรงในชีวิตคู่ขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2000) ชี้ชัดว่าสถานการณ์ความรุนแรงในชีวิตคู่เป็นเรื่องสากล เป็นปรากฏการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้กับผู้หญิงในทุกภูมิภาคและทุกสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมแบบตะวันตกหรือตะวันออก สังคมแบบดั้งเดิมหรือสมัยใหม่ จากการศึกษาปรากฏการณ์การกระทำรุนแรงในหลาย ๆ ประเทศ พบข้อมูลการแพร่ขยายของปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างน่าวิตก โดยพบว่าจำนวนผู้หญิงที่ถูกทุบตีทำร้ายจากสามีหรือคนรักโดยทั่วไปมีอัตราที่สูง เช่น ประเทศในแถบแอฟริกาพบว่าผู้หญิงจำนวนไม่น้อยประมาณร้อยละ 30-45 เคยถูกสามีหรือคู่รักทำร้ายร่างกาย ส่วนประเทศในแถบเอเชีย โดยเฉพาะประเทศอินเดียซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าสถานการณ์ของผู้หญิงต่ำกว่าผู้ชายมากพบว่าผู้หญิงอินเดียถึงกว่า 1 ใน 3 ถูกคู่สมรสทุบตีทำร้าย เช่นเดียวกับประเทศเกาหลีมีภรรยาที่ถูกทำร้ายร่างกายประมาณร้อยละ 37 ส่วนในประเทศศรีลังกาผู้หญิงที่ถูกทุบตีร้อยละ 60 เป็นเหยื่อของการถูกทำร้ายร่างกายในชีวิตสมรส ขณะที่มียางานว่าในประเทศปาปัวนิวกินีร้อยละ 67 ของผู้หญิงในชนบท และร้อยละ 62 ของผู้หญิงชนชั้นสูงในเมืองตกเป็นเหยื่อของการถูกสามีทำร้ายร่างกาย (Heise, Raikes, Watts, & Zwi, 1994) สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วก็ไม่แตกต่างกันไปจาก

ประเทศกำลังพัฒนา ในสหรัฐอเมริกา (1998) มีผู้หญิงถึงร้อยละ 22 ถูกคู่ของตนทำร้าย ขณะที่ประเทศอังกฤษ และประเทศชิลีแต่ละปีจะมีผู้หญิงถูกคู่สมรสทำร้ายอย่างน้อยร้อยละ 12 และร้อยละ 23 ตามลำดับ

ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลกยังมีข้อค้นพบที่น่าสนใจต่อไปอีกว่าในประเทศที่มีการสำรวจระดับใหญ่ในเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงพบว่าผู้หญิงร้อยละ 10-50 มีประสบการณ์ในช่วงชีวิตที่ถูกสามีหรือคู่ของตนทำร้ายร่างกาย และในปี พ.ศ.2541 พบว่าความรุนแรงที่ผู้หญิงได้รับจากคู่หรือสามีและผู้ชายอื่น ๆ เป็นสาเหตุสำคัญหนึ่งในสิบของสาเหตุการตายของผู้หญิงอายุระหว่าง 15-44 ปี (WHO, 2000) นอกจากนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกาความรุนแรงในครอบครัวเป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้สตรีได้รับบาดเจ็บ โดยมีสถิติการรับเข้าเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาลสูงกว่าคดีการข่มขืน การตีมีสุราและอุบัติเหตุบนท้องถนนรวมกัน (Stark & Flitcraft, 1988 cited in Campbell & Fishwick, 1993) และเป็นที่น่าตกใจเมื่อพบว่าภรรยาที่กำลังตั้งครรภ์ก็ถูกสามีทุบตีและข่มเหงทารุณในระดับรุนแรงมาก คือ ถูกเตะ ถูกตี ถูกทำร้ายด้วยมีดหรือปืนถึงร้อยละ 60 (Gelles, 1988) ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการทารุณกรรมภรรยาโดยสามีเป็นรูปแบบการทำร้ายร่างกายที่พบบ่อยมากที่สุดในโลก

สำหรับสถานการณ์การทำร้ายร่างกายภรรยาในประเทศไทย มีผลการศึกษาของนภาพร ขโยวรรณ, มาลินี วงษ์สิทธิ์ และวิพรรณ ประจวบเหมาะ รุฟโฟโล (2536 อ้างถึงใน ภัสสร ลิมานนท์, 2541) สัมภาษณ์สตรีที่มีอายุระหว่าง 15-44 ปี จำนวน 2,800 ราย ในปี พ.ศ.2536 พบว่าสตรีจำนวน 1 ใน 5 ที่ถูกสัมภาษณ์รายงานว่าเคยถูกสามีทุบตี เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มสตรีที่เคยถูกสามีทุบตีพบว่าร้อยละ 13 รายงานว่าถูกทุบตีบ่อย นอกจากนี้ดนยา ธนะอุดม (2539) ได้ศึกษาในสตรีตั้งครรภ์ จำนวน 400 ราย พบว่ามีอัตราการถูกสามีทำร้ายร่างกายร้อยละ 12 จากรายงานสถิติการให้ความช่วยเหลือของศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิงเฉพาะปี พ.ศ.2541 พบว่ามีสตรีที่ขอรับความช่วยเหลือทั้งสิ้น 100 ราย เป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยสามีทุบตี สามีมีภรณาน้อย และสามีไม่รับผิดชอบครอบครัวรวมกันจำนวน 80 ราย (สุภาวดี เพชรรัตน์, ม.ป.ป.) และจากรายงานสภาพปัญหาของผู้เดือดร้อนที่ขอความช่วยเหลือจากบ้านพักฉุกเฉิน สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ช่วงเดือนมกราคมถึงธันวาคม 2543 พบว่ามีสตรีขอรับความช่วยเหลือด้วยปัญหาภายในครอบครัว 563 ราย ในจำนวนนี้เป็นสตรีที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย 99 ราย (สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี, 2544) นอกจากนี้จากงานวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ (กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ, 2544) ซึ่งสำรวจจากประชากรขนาดใหญ่ครั้งแรกของประเทศไทย โดยมีการสุ่มตัวอย่างครัวเรือนจำนวน 3,968 ครัวเรือน และสัมภาษณ์ผู้หญิงอายุ 15-49 ปี

จำนวน 2,818 คน ศึกษาที่กรุงเทพมหานครและนครสวรรค์ระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม 2543 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า มีผู้หญิงไทยถึงร้อยละ 44 ประสบปัญหาเคยถูกกระทำรุนแรงโดยสามีหรือคนรักไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือทางเพศก็ตาม โดยร้อยละ 28 เคยถูกกระทำรุนแรงทางกาย ซึ่งพบการถูกทำร้ายในระดับปานกลาง ได้แก่ ตบหน้า ผลัก กระชาก ร้อยละ 13 และระดับรุนแรง ได้แก่ ต่อย ตีด้วยวัตถุ เตะ ลาก ซ้อม บีบคอ ทำให้ไหม้พุพอง และใช้อาวุธทำร้ายถึงร้อยละ 15 ในจำนวนนี้ 1 ใน 10 ถูกทำร้ายในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา และร้อยละ 12 ถูกทำร้ายทางกายขณะตั้งครรภ์ นอกจากนี้ยังพบว่าร้อยละ 46 ของผู้หญิงที่เคยถูกทำร้ายร่างกายได้รับบาดเจ็บ ร้อยละ 5 ได้รับบาดเจ็บจนต้องไปรักษาที่โรงพยาบาล และมีถึงร้อยละ 4 ที่ถูกทำร้ายจนหมดสติ

อย่างไรก็ตามเชื่อว่าสถิติหรือข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นเพียงบางส่วนจากรายที่เปิดเผยเท่านั้น ความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่วนมากถูกปิดบังไม่เปิดเผยต่อสาธารณชน เนื่องจากวัฒนธรรมของสังคมไทยมีความเชื่อว่าการทะเลาะวิวาทหรือการทำร้ายกันระหว่างคู่สมรสเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเป็นเรื่องภายในครอบครัวที่สามีภรรยาควรดำเนินการแก้ไขกันเอง และยังมีความคิดว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่น้ำลายอาบ มิควรให้ผู้อื่นได้รับรู้ ทำให้การถูกสามีทำร้ายร่างกายมิได้เปิดเผยสู่สังคมภายนอก เว้นเสียแต่จะเกิดผลกระทบที่เป็นอันตรายมาก ได้แก่ การบาดเจ็บสาหัส หรือเสียชีวิต ในขณะที่บางส่วนยอมเปิดเผยแต่ไม่ได้รับความสนใจจากผู้ดำเนินการทางกฎหมาย เพราะถือว่าเป็นปัญหาระหว่างบุคคลในครอบครัวที่ผู้อื่นไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ [กสส.], 2544) นอกจากนี้การเปิดเผยถึงการทำร้ายภายในครอบครัวจะมากขึ้นอยู่กับการยอมรับของสังคมหรือครอบครัวนั้น (ภัสสร ลิมานนท์, 2542)

ปัญหาที่ภรรยาถูกสามีทำร้ายและต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นมีเสมอมา ระดับความรุนแรงของการบาดเจ็บทางร่างกายที่ภรรยาได้รับขึ้นอยู่กับลักษณะของการถูกทำร้าย ซึ่งพบได้หลายลักษณะ ตั้งแต่เกิดแผลเป็นจากการถูกทุบหรือจี้ หรือถูกน้ำร้อนลวก กระตุกหัก อวัยวะภายในบาดเจ็บ ทูพพลภาพ และบางครั้งอาจรุนแรงมากจนถึงขั้นเสียชีวิต (Heise et al., 1999) ส่วนการบาดเจ็บทางด้านจิตใจนั้นพบว่าจากการที่ภรรยาถูกทำร้ายร่างกายจะมีผลทำลายความเชื่อมั่นและความไว้วางใจของภรรยาที่มีต่อสามี ความเจ็บปวดที่ได้รับส่งผลให้สุขภาพกายเสื่อมโทรม เจ็บป่วยเรื้อรัง ปวดศีรษะ เก็บกด รู้สึกไร้คุณค่า สิ้นหวัง (Straus & Gelles, 1987 cited in Clark, 1992) มีพฤติกรรมย้ำคิดย้ำทำ วิดกกังวล และก้าวร้าว (ศิริเพชร ศิริวัฒนา, 2538) ซึ่งอาการเก็บกดและอาการทางจิตต่าง ๆ เกิดเนื่องจากภรรยาที่ถูกทำร้ายพยายามหนีจากสถานการณ์การถูกทำร้ายทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ (Bergman, 1989 cited

in Clark, 1992) จึงเกิดความรู้สึกเศร้า รู้สึกผิด เกิดอาการทางจิตต่าง ๆ และอาจตอบสนองต่อการถูกทำร้ายด้วยการดื่มสุราหรือใช้สารเสพติดได้ (Limandri, 1987 cited in Clark, 1992) ซึ่งพฤติกรรมและอาการทางจิตต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ในที่สุด (Straus & Gelles, 1987 cited in Clark, 1992) การถูกสามีทำร้ายร่างกายนอกจากจะส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของภรรยาโดยตรงแล้วยังส่งผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวได้เพราะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย ครอบครัวไม่สงบสุข เกิดความห่างเหิน ขาดความรักความเข้าใจในครอบครัว กลายเป็นครอบครัวแตกร้าง การหย่าร้าง มีมากขึ้นส่งผลกระทบต่อบุตร ไม่มีคนดูแล ขาดความรักความอบอุ่น กลายเป็นเด็กเก็บกด มีพฤติกรรมก้าวร้าว และหนีออกไปจากบ้านเข้ากลุ่มเพื่อนติดยาเสพติด สร้างปัญหาให้กับชุมชนและประเทศชาติ (กสส., 2544)

ภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายส่วนใหญ่ต้องทนอยู่ในสภาพจำยอมและอดทนตลอดมา เป็นการพยายามแก้ไขปัญหาคความรุนแรงด้วยตนเองก่อน (มูลนิธิเพื่อนหญิง, 2544; วรรณิ เตียววิศเรศ, มณีรัตน์ ภาครูป, และยุณี พงศ์จตุรวิทย์, 2545) บางคนต้องอยู่อย่างหวาดผวาและทุกข์ทรมานจากการถูกทุบตี บางคนถูกทรมานนานถึงสิบปีขึ้นไปหรือตลอดชีวิต นอกจากนี้แล้วยังพบว่า ภรรยาจำนวนไม่น้อยตัดสินใจยุติความรุนแรงโดยการสิ้นสุดความสัมพันธ์กับสามีไม่ว่าจะเป็นการหย่าร้าง แยกกันอยู่ หรือการหลบหนีออกจากสามี ซึ่งจะพบภายหลังจากที่ภรรยาอยู่ในวงจรของการถูกกระทำรุนแรงมาระยะหนึ่ง (โชติมา กาญจนกุล, 2540) การที่ภรรยาตัดสินใจยุติความสัมพันธ์นี้ เนื่องมาจากการเรียนรู้ถึงความสิ้นหวังที่ภรรยาเชื่อว่าไม่มีอะไรที่จะทำให้สามีเปลี่ยนแปลงได้ ไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้สถานการณ์เหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นได้ (มีร์นา เบลค, 2540) แต่อย่างไรก็ตามภรรยาเหล่านี้ต้องใช้เวลาในการตัดสินใจยุติความสัมพันธ์ เนื่องจาก การยุติความสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดอันตรายได้ (Bowker, 1983)

จากสถานการณ์ดังกล่าวมานี้มีประเด็นที่น่าสนใจว่ามีปัจจัยใดที่ทำให้ภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายเรื่อยมายังคงอยู่กับสามี ในขณะที่ภรรยาอีกกลุ่มหนึ่งตัดสินใจยุติความสัมพันธ์ ซึ่งเกลส์ (Gelles, 1976) ศึกษาพบว่าสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อทางเลือกของผู้หญิง ผู้หญิงที่มีขีดจำกัดในด้านฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาน้อย ขาดความชำนาญเกี่ยวกับวิชาชีพเฉพาะด้าน รวมทั้งการมีลูกเล็ก ๆ ที่ต้องรับผิดชอบเป็นภาระในการเลี้ยงดู ทำให้โอกาสในการถูกจ้างงานลดลง เหล่านี้มักจะจำกัดโอกาสสำหรับทางเลือกให้เป็นไปได้ลดลง ไม่สามารถหย่าร้างได้เพราะต้องพึ่งพาสามีทางการเงิน และยังพบว่าระดับความรุนแรงและความถี่ของการถูกทำร้าย นอกจากนี้แรงสนับสนุนทางสังคมยังมีส่วนช่วยในการตัดสินใจ เมื่อผู้หญิงมี

ปัญหาหรือข้อขัดแย้งใด ๆ ก็สามารถได้รับข้อมูลคำแนะนำ คำปรึกษาหรือความมั่นใจในตนเอง การมองเห็นคุณค่าของตนจากแหล่งสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน หรือบุคลากรทางสุขภาพ ช่วยให้ผู้นับถือมีความมั่นใจในความสามารถของตน และดำเนินการแก้ไขปัญหาคอขวดของตนได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการมีทักษะในการเผชิญปัญหาซึ่งจะช่วยป้องกันความรุนแรงในครอบครัวได้ (Andrew, 1994)

อย่างไรก็ตามจากการทบทวนและศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อภรรยา ในประเทศไทยที่ผ่านมาพบว่าส่วนใหญ่มุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทารุณกรรม ภรรยา โดยศึกษาในรายละเอียดที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ อัตราความชุก ผลกระทบและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดความรุนแรง ความต้องการการช่วยเหลือ (กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ, 2544; ดลนภา หงษ์ทอง, 2542; บุศรินทร์ คล่องพยาบาล, 2542; ปัญชลี โชติคุด; 2541; วิวิภรณ์ ชัยเศรษฐสัมพันธ์, 2543; แวรุ่ง นาวาบุญนิยม, 2544; ศิริชัย โชติรัตน์; 2538; ศิริเพชร ศิริวัฒนา, 2538; อัจฉรา สกุนตนิยม; 2541) สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการคงอยู่หรือการยุติความสัมพันธ์จากการทารุณกรรม พบว่ามีเพียงการศึกษาถึงกระบวนการเกิดความรุนแรง การดำรงอยู่ของความรุนแรง และการยุติความรุนแรง (โชติมา กาญจนกุล, 2540) แต่ยังไม่ได้ศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามีของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงการตัดสินใจของภรรยาต่อปัญหาการถูกสามีทำร้าย ผลการวิจัยที่ได้คาดว่าจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับการกระทำรุนแรงต่อภรรยา สามารถนำไปเป็นข้อมูลเสนอแนะผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการวางแผนป้องกัน และให้การช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามีของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรุนแรงของการถูกทำร้ายร่างกายกับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถตนเองของภรรยากับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประกอบอาชีพของภรรยากับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของภรรยากับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีบุตรที่ต้องเลี้ยงดูกับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสกับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาสมรสกับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
8. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยึดถือค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตสมรสกับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับความรุนแรงของการถูกทำร้ายร่างกายมีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
2. การรับรู้ความสามารถตนเองของภรรยามีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
3. การประกอบอาชีพของภรรยามีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
4. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของภรรยามีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
5. การมีบุตรที่ต้องเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
6. สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
7. ระยะเวลาสมรสมีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี
8. ค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตสมรสมีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในการวางแผนและดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบความรุนแรงในครอบครัว
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการค้นคว้าวิจัยในการหาวิธีป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามีของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย โดยศึกษาในสตรีที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายในชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม หรือมาขอรับบริการที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าเนื่องจากถูกสามีทำร้ายร่างกาย หรือมาขอรับคำปรึกษา/พักอาศัยในบ้านพักฉุกเฉินของสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2545 ถึงวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ.2545

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ปัจจัยคัดสรรที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามีของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย ได้แก่
 - 1.1 ประสบการณ์การถูกทารุณกรรม ได้แก่ ระดับความรุนแรงของการถูกทำร้ายร่างกาย
 - 1.2 แหล่งทรัพยากรบุคคลและอุปสรรค ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 1.3 แหล่งทรัพยากรโครงสร้างและอุปสรรค ได้แก่ การประกอบอาชีพของภรรยา การมีบุตรที่ต้องเลี้ยงดู การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของภรรยา
 - 1.4 ปัจจัยทางครอบครัว ได้แก่ ระยะเวลาสมรส สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส
 - 1.5 ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตสมรส
2. การคงอยู่หรือการยุติความสัมพันธ์กับสามี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การคงอยู่กับสามี หมายถึง การที่หญิงที่เป็นภรรยาโดยมีการจดทะเบียนสมรสหรือไม่จดทะเบียนสมรสที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายยังคงใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกับสามี

2. การยุติความสัมพันธ์กับสามี หมายถึง การที่หญิงที่เป็นภรรยาโดยมีการจดทะเบียนสมรสหรือไม่จดทะเบียนสมรสที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายได้เลิกจากสามีโดยไปพักอาศัยที่อื่น ซึ่งอาจเป็นบ้านพักฉุกเฉิน บ้านญาติ หรือที่พักพิงอื่นที่ไม่ใช่บ้านเดียวกันกับสามี

3. ระดับความรุนแรงของการถูกทำร้ายร่างกาย หมายถึง การกระทำที่สตรีในกลุ่มตัวอย่างถูกสามีทำให้ได้รับบาดเจ็บทางด้านร่างกายในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะร่วมกัน เช่น การขว้างปาสิ่งของใส่คู่สมรส การผลักหรือกระชาก ตบ บีบคอ ต่อย เตะ กระแทบ จับโยนลงน้ำ ล่ามโซ่/กักขัง จับศีรษะโขกกับของแข็ง ทบตีด้วยไม้/ของแข็งหรือเชือก แทะ/ฉีดยาหรือฟันด้วยมีด ยิงด้วยปืน จี้ด้วยนุหรี่หรือของร้อน กรอกยาพิษ ฆาตด้วยน้ำร้อน ฆาตด้วยน้ำกรด ในการศึกษาครั้งนี้ประเมินระดับความรุนแรงตามการจำแนกของ สเตราส์ เกลล์ และ สเตนเมทซ์ (Straus, Gelles & Steinmetz, 1980) โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1 ระดับรุนแรงน้อย (minor violence) ได้แก่ ผลักหรือกระแทก หยิก/ข่วนหรือจิกกัด ตบ กระชากแรง ๆ ขว้างปาหรือห่มสิ่งของที่อาจทำให้ได้รับบาดเจ็บ

3.2 ระดับรุนแรงมาก (severe violence) ได้แก่ บีบคอรัดคอ ต่อย เตะ กระแทบ จับศีรษะโขกกับของแข็ง ทบตีด้วยไม้/ของแข็ง ชูหรือใช้มีดแทง ฉีดยาหรือฟัน ชูหรือยิงด้วยปืน จับโยนลงน้ำ ล่ามโซ่/กักขัง จี้ด้วยนุหรี่หรือของร้อน กรอกด้วยยาพิษ ฆาตด้วยน้ำกรด

4. การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความมั่นใจในความสามารถของตนเองของสตรีกลุ่มตัวอย่างที่จะดำเนินการเพื่อยุติความสัมพันธ์กับสามีได้เป็นผลสำเร็จ ประเมินจากแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยทั่วไปของจิราภรณ์ เทพหนู (2535) ที่ได้แปลและเรียบเรียงมาจากแบบสอบถามของ เซอร์เรอร์ และคณะ (Sherer et al., 1982) ซึ่งสร้างขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา

5. การประกอบอาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพหลักในปัจจุบันของภรรยา แบ่งเป็น

5.1 ไม่ได้ประกอบอาชีพ หมายถึง ไม่ได้ประกอบอาชีพที่มีรายได้ตอบแทน เช่น แม่บ้าน

5.2 ประกอบอาชีพ หมายถึง การทำงานที่มีรายได้ตอบแทน ทั้งที่เป็นกิจการของตนเอง หรือรับจ้างจากบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ

6. การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่สตรีกลุ่มตัวอย่างได้รับความช่วยเหลือในด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับยกย่องและเห็นคุณค่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวัตถุสิ่งของ จากบุคคลในครอบครัว เครือญาติ เพื่อนฝูงหรือจากสังคมเมื่อถูก

สามีทำร้ายร่างกาย ประเมินจากแบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของภรรยาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามแนวคิดการสนับสนุนทางสังคมของคอบบ์ (Cobb, 1976 อ้างถึงใน ทศนีย์ อนันตพันธ์พงศ์, 2535, หน้า 3) และเชฟเฟอร์, คอยน์, และลาซารัส (Shaefer, Coyne, & Lazarus, 1981 cited in Lazarus & Folkman, 1984, p. 250)

7. การมีบุตรที่ต้องเลี้ยงดู หมายถึง การมีบุตรในความปกครองของสตรีกลุ่มตัวอย่างที่ต้องให้การช่วยเหลือ อุปการะทางการเงิน หรือให้การดูแล
8. สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส หมายถึง ความรู้สึกจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาที่ทำให้คงไว้ซึ่งการอยู่ร่วมกัน ประเมินโดยใช้แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสของบิงอร์ ด้อยติง(2543)
9. ระยะเวลาสมรส หมายถึง จำนวนปีที่สามีภรรยาใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกัน นับถึงวันที่สอบถาม
10. ค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตสมรส หมายถึง ความคิดเห็น ความเชื่อของสตรีกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการแต่งงาน การหย่าร้าง และการดำเนินชีวิตคู่ ประเมินจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น